

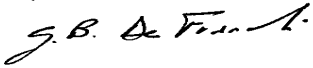
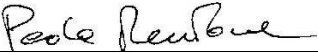
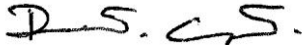
Evropska banka za rekonstrukciju i razvoj London, Velika Britanija

**Projekat vodosnabdjevanja za
općinu Čapljina
Socio-ekonomska analiza**

**Okolišni i društveni
akcioni plan**

Evropska banka za rekonstrukciju i razvoj London, Velika Britanija

Projekat vodosnabdjevanja za Okolišni i socijalni općinu Čapljina akcioni plan (ESAP) Socio-ekonomska analiza

Pripremio/la	Potpis	Datum
Elmedina Krilasevic		Novembar 2011
Sanja Pokrajac		novembar 2011
Kontrolirao/la	Potpis	Datum
Massimiliano Monetti		novembar 2011
Giovanni De Franchi		novembar 2011
Odobrio/la	Potpis	Datum
Paola Rentocchini		novembar 2011
Potvrdio/la	Potpis	Datum
Roberto Carpaneto		novembar 2011

Rev.	Opis	Pripremio/la	Kontrolirao/la	Odobrio/la	Potvrdio/la	Datum
0	Prvo izdanje	MZ, E. Krilasevic, S. Pokrajac	MM, GBD	PAR	RC	septembar 2011
1	Izdanje na komentare	MZ, E. Krilasevic, S. Pokrajac	MM, GBD	PAR	RC	oktobar 2011
2	Izdanje na komentare	MZ, E. Krilasevic, S. Pokrajac	MM, GBD	PAR	RC	novembar 2011
3	Izdanje na komentare	MZ, E. Krilasevic, S. Pokrajac	MM, GBD	PAR	RC	novembar 2011

SADRŽAJ

	<u>Str</u>
1 SVRHA OKOLIŠNOG I SOCIJALNOG AKCIONOG PLANA	1
2 ODGOVORNOSTI ZA PROVEDBU	2
3 OBAVEZE U POGLEDU MONITORINGA I IZVJEŠTAVANJA	3

**PROJEKAT VODOSNABDJEVANJA ZA OPĆINU ČAPLJINA
OKOLIŠNO-DRUŠTVENA ANALIZA
OKOLIŠNI I SOCIJALNI AKCIONI PLAN**

1 SVRHA OKOLIŠNOG I SOCIJALNOG AKCIONOG PLANA

U okviru projekta pripremljen je Okolišni i socijalni akcioni plan (ESAP) koji uzima u obzir rezultate okolišne i društvene procjene, kao i rezultate konsultacija. Akcioni plan (ESAP) sadrži mjere ublažavanja i poboljšanja učinka, kao i aktivnosti koje se tiču utvrđenih društvenih i okolišnih pitanja/praznina. Mjere ublažavanja su aktivnosti osmišljene s ciljem osiguravanja da projekat djeluje u skladu sa relevantnim domaćim zakonima i propisima, kao i sa Okolišnom i društvenom politikom EBRD-a (2008) u svim relevantnim fazama projekta. Akcionim planom želi se, gdje god je to moguće, izbjeći štetne učinke po okoliš i društvo, ili minimizirati ili umanjiti do prihvatljivog nivoa mogući (negativni) uticaj.

2 ODGOVORNOSTI ZA PROVEDBU

Klijent (Javno komunalno preduzeće Čapljina, [JKP]) nadležno je za provedbu Akcionog plana u skladu sa predloženim mjerama i definiranim vremenskim rasporedom.

Određeno osoblje (uključujući direktno nadležnu osobu) nadležnu za upravljanje zaštitom zdravlja, sigurnosti i okoliša (HSE) i provedbu Akcionog plana, treba biti određena unutar Preduzeća, te se definirati HSE Plan, koji će sadržavati sisteme i procedure koji se odnose na projekat, kao i na opće aktivnosti Preduzeća.

Klijent će osigurati da zaposlenici sa direktnim odgovornostima za aktivnosti relevantne za Projekat ili društvene i okolišne performanse Preduzeća su adekvatno kvalificirani i obučeni kako bi imali potrebno znanje i vještine da obavljaju svoj posao.

3 OBAVEZE U POGLEDU MONITORINGA I IZVJEŠTAVANJA

Klijent će uspostaviti procedure praćenja i mjerenja usklađenosti sa odredbama sporazuma koje se odnose na okoliš i zajednicu, uključujući efikasnu provedbu Akcionog plana i poboljšanja ostvarena u poređenju sa početnom situacijom utvrđenom tokom procjene stanja. Proceduru treba definirati prije provedbe projekta.

Supervizor ugovora treba pripremiti mjesečne izvještaje o napretku ostvarenom u realizaciji projektnih aktivnosti, te ih poslati na odobrenje Općini/rukovodiocu za upravljanje HSE u Preduzeću. Akcioni plan i praćenje usklađenosti sa zahtjevima u pogledu performansi (PR), trebaju se pomenuti u mjesečnim izvještajima o napretku u realizaciji aktivnosti. Pored toga, nadležna osoba za zaštitu zdravlja, sigurnosti i okoliša (HSE) treba pripremiti periodične izvještaje o napretku u realizaciji aktivnosti, a rezime treba biti javno dostupan, u skladu sa PR10 i Planom uključivanja interesnih grupa.

Kao dio redovnog izvještavanja prema Banci, Klijent će EBRD-u dostaviti ažurirane informacije o provedbi Akcionog plana.

Br.	Zahtjev EBRD-a u smislu performansi (PR) / Zakonski zahtjev/ Primjer najbolje prakse	Ključno okolišno i društveno pitanje	Predložena aktivnost	Investicione potrebe/resursi	Vremenski okvir	Nadležnost	Prioritet
1	PR1 – Socijalna i okolišna procjena i sistem upravljanja/ Organizacijski kapacitet i predanost	Nepostojanje sveobuhvatnog Plana za upravljanje HSE na nivou preduzeća ima posljedice po globalne HSE performanse preduzeća. Potrebna je organizacijska struktura radi upravljanja i primjene Studije izvodljivosti i ESAP-a.	Uprava Preduzeća treba definirati sopstvenu HSE Politiku, HSE Standarde i procedure, u skladu sa navedenim međunarodnim standardima (ISO 14001/18001). Odrediti nadležnu osobu unutar Preduzeća za upravljanje HSE i provedbu ESAP-a. Izraditi i provesti korporativne HSEL politike, planove, standarde i procedure radi zadovoljavanja zahtjeva banke u pogledu performansi (PR). Uprava Preduzeća treba pregledati HSE potrebe za edukacijom, uspostaviti matricu edukacije i provesti program edukacije. Pratiti rad izvođača radova tokom provedbe projekta.	70,000-80,000 € ¹	Prije i tokom provedbe projekta	Preduzeće	Visok
2	PR 1 – Upravljačka struktura kod izvođača radova	Provesti plan upravljanja izgradnjom	Zahtjevati od Izvođača radova da uključi HSE-MS kao dio tenderskih uslova za izgradnju novog sistema vodosnabdjevanja. Kao minimalan uslov, HSE-MS treba zahtjevati usklađenost sa relevantnim regulatornim zahtjevima i operativnim kontrolama, koje će se definirati u Planu okolišnog upravljanja za građevinske radove (EMP) sa sljedećim elementima kao minimumom: Procjena rizika OHS Buka Otpad Upravljanja opasnim materijalima – u skladu sa relevantnim MSDS, hlomi plin (http://www.inchem.org/documents/icsc/icsc)	Dio tendera/pripremnih aktivnosti Izvođača radova– Plan upravljanja građevinskim radovima	Prije provedbe projekta	Izvođač radova	Visok

¹ Investicije potrebne za razvoj sveobuhvatnog Plana upravljanja okolišem na nivou Preduzeća i Projekta (uključujući sve standarde i procedure, izuzev standardnih operativnih procedura vezanih za dati posao). Troškovi su procenjeni na osnovu sličnih aktivnosti koji je provela kompanija D'Appolonia.

Br.	Zahtjev EBRD-a u smislu performansi (PR) / Zakonski zahtjev/ Primjer najbolje prakse	Ključno okolišno i društveno pitanje	Predložena aktivnost	Investicione potrebe/resursi	Vremenski okvir	Nadležnost	Prioritet
			<p>/eics0126.htm)</p> <p>Sigurnost rada u tranšejama – Bit će potrebna zaštitna ograda i znakovi upozorenja tokom radova u tranšejama.</p> <p>HSE Edukacija - Izvođač radova će obezbjediti edukaciju HSE za sve izvođače radova koji rade na gradilištu. Svi radnici na gradilištu trebaju barem proći orjentacionu obuku.</p> <p>Mehanizam podnošenja žalbi za radnike. Tenderska dokumentacija treba sadržavati i zahtjev da Izvođač radova:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. primjeni mjere ublažavanja sadržane u Studiji izvodljivosti, ESRS-u, ESAP-u i uskladiti ih za zahtjevima Banke o performansama. 2. pokaže da provodi kadrovske politike adekvatne za veličinu preduzeća i radnu snagu, u skladu sa zahtjevima iz PR 2. 				
3	PR 1 – Okolišna i društvena procjena	Utjecaji projektnih aktivnosti na okoliš i društvo, te relevantne mjere rezimirane su u Studiji izvodljivosti. Drugi utjecaji, koji nisu procjenjeni u sklopu Studije izvodljivosti, evaluirani su u sklopu ESRS-a i izvještaja o usklađenosti prema zahtjevima EBRD-a o performansama. Korektivne mjere namjenjene rješavanju uticaja naznačenih u ESRS-u, nalaze se u ovom Akcionom planu (ESAP).	Tenderska dokumentacija treba sadržavati mjere ublažavanja, koje se predviđaju u Studiji izvodljivosti i ESAP-u.	Dio tendera/pripremnih aktivnosti Izvođača radova (ne očekuje se zahtjev za dodatnim resursima)	Prije provedbe projekta	Općina i Preduzeće	Visok
4	PR 1 – Servisna područja	Nije definirana lokacija servisnog područja, privremenog gradilišta i smještaja za radnike.	Pregledati HSE rizike i ponovno procijeniti područje uticaja projekta, nakon odabira servisnih područja koje će projekat koristiti npr. privremena gradilišta, odlaganje	20,000 €	Prije provedbe projekta	Općina i Preduzeće	Nizak

Br.	Zahtjev EBRD-a u smislu performansi (PR) / Zakonski zahtjev/ Primjer najbolje prakse	Ključno okolišno i društveno pitanje	Predložena aktivnost	Investicione potrebe/resursi	Vremenski okvir	Nadležnost	Prioritet
			otpada. Definirati bilo kakve potrebne mjere ublažavanja radi osiguranja usklađenosti sa zahtjevima Banke u pogledu performansi i praćenje njihove primjene.				

Br.	Zahtjev EBRD-a u smislu performansi (PR) / Zakonski zahtjev/ Primjer najbolje prakse	Ključno okolišno i društveno pitanje	Predložena aktivnost	Investicione potrebe/resursi	Vremenski okvir	Nadležnost	Prioritet
5	PR 1 – Praćenje performansi i ocjena	Danas se o HSE pitanjima samo verbalno diskutira na sastancima između rukovodilaca i direktora, ali se ne pripremaju periodični izvještaji ni za direktora ili za Nadzorni odbor čije članove imenuje Općina.	Mjesečni izvještaji o napretku u ostvarenju aktivnosti treba pripremiti Supervisor izvođača radova i poslati ih na odobrenje Općini /rukovodiocu Preduzeća za HSE. Pitanja vezana za provedbu ESAP-a i usklađenost za zahtjevima o performansama trebaju se uključiti u mjesečne izvještaje o napretku u realizaciji projektnih aktivnosti. Periodične HSE izvještaje treba pripremiti osoba nadležna za HSE, a rezime treba javno obznaniti u skladu sa PR10 i Planom uključivanja interesnih grupa.	Dio dužnosti Supervizora izvođača radova	Tokom provedbe projekta	Preduzeće i izvođači radova	Visok
6	PR 2 – Rad i uslovi rada	Klijent u praksi ima dobro uspostavljen mehanizam za odnose uposlenik-poslodavac, direktnu komunikaciju, usmenu i pismenu. Međutim, Klijentu nedostaju pisane procedure i politike za reguliranje ovih odnosa, osim onih koji su dio pravnih propisa.	Pripremiti H&S procedure i priručnike u pisanom obliku, u skladu sa PR2 i obezbjediti edukaciju o: <ul style="list-style-type: none"> - Pravili interne komunikacije; - Korištenju zaštitne opreme i monitoringu radnika i izvođača radova u smislu korištenja opreme; i - Postupku u slučaju nesreće ili drugim situacijama koje zahtjevaju brzu reakciju ili vježbe u slučaju nesreće na radu. - Izradi interne politike o jednakim šansama, prema zahtjevima u lokalnoj regulativi. 	6,000 €	Prije provedbe projekta (kraj januara)	Preduzeće	Srednji

No.	Zahtjev EBRD-a u smislu performansi (PR) / Zakonski zahtjev/ Primjer najbolje prakse	Ključno okolišno i društveno pitanje	Predložena aktivnost	Investicione potrebe/resursi	Vremenski okvir	Nadležnost	Prioritet
7	PR 2 – Rad i radni odnosi	Ne postoji OHS procjena rizika	Provesti OHS procjenu rizika prema standardima EU za radne aktivnosti, ocijeniti rizik i prioritzirati odgovarajuće kontrolne mjere. Uključiti praktične preporuke radi kontrole rizika i praćenja njihove provedbe. Osigurati operativne kontrolne procedure za skladištenje hlora u plinskom stanju,	15,000 €	Prije provedbe projekta	Preduzeće	Visok
8	PR 2 – Rad i radni odnosi	Klijent nema formalan mehanizam za upravljanje podnošenjem žalbi, što nije iskomunicirano uposlenima	Izraditi postupak internog upravljanja žalbama i iskomunicirati ga svim uposlenima	-	Prije provedbe projekta 20. decembar 2011 (za Preduzeće)	Pravnik u Preduzeću i Izvođač radova	Visok
9	PR3 – Iskapanja	Provesti siguran i sistematičan pristup radovima na iskapanju radi zaštite radnika i drugih na koje radovi mogu uticati	Treba usvojiti siguran i sistematičan pristup radovima na iskapanju svaki put kada se obavljaju takvi radovi, radi zaštite radnika i drugih na koje ovi radovi mogu uticati. Takav pristup treba podrazumjevati najbolje prakse u sektoru, procjenu rizika, odgovarajuća pojačanja radi sprječavanja urušavanja, metode otkrivanja nezdravog ambijenta prije dozvoljavanja radova na iskopavanju, adekvatna sredstva ulaza i izlaza iz tog područja što treba konzervirati in situ tokom trajanja radova, upute i informacije svim radnicima o opasnostima prilikom iskopavanja i rizicima po njihovo zdravlje i sigurnost, te sve druge kontrole koje minimiziraju rizike utvrđene tokom početne procjene.	Tokom provedbe CMP-a	Tokom provedbe projekta	Izvođač radova	Visok

No.	Zahtjev EBRD-a u smislu performansi (PR) / Zakonski zahtjev/ Primjer najbolje prakse	Ključno okolišno i društveno pitanje	Predložena aktivnost	Investicione potrebe/resursi	Vremenski okvir	Nadležnost	Prioritet
10	PR3 – Prašina	Provesti mjere ublažavanja radi smanjenja negativnog uticaja prašine tokom građevinskih radova	<p>PUC Klijenta pripremit će detaljne instrukcije za minimiziranje potencijalnih negativnih učinaka po kvalitet zraka. Mjere smanjenja prašine naznačit će se u tenderskim dokumentima i Izvođačima radova, koji bi minimalno trebali obuhvatiti:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Korištenje neasfaltiranih puteva treba biti svedeno na minimum; - Gume na radnim vozilima treba očistiti prije napuštanja gradilišta i priključenja na javne ceste. Kamioni koji prevoze prašnjave materijale trebaju biti pokriveni; i - Tlo se treba redovno vlažiti u fazi iskopavanja. 	Tokom implementacije EMP-a	Prije raspisivanja tendera.	Općina i Preduzeće	Visok
11	PR3 – Buka	Provesti mjere ublažavanja radi smanjenja negativnih uticaja buke tokom građevinskih radova	<p>Klijent će izraditi detaljne instrukcije za minimiziranje potencijalnih negativnih učinaka buke. Mjere ublažavanja buke precizirat će se u tenderskim dokumentima i Izvođačima radova, a trebaju minimalno sadržavati sljedeće:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Održavanje opreme obavit će se u skladu sa zahtjevima za emisiju buke prema specifičnim elementima; <p>Period izvođenja radova pratit će sljedeće parametre (bolnica, sanatorij 40 dB(A) – turistički, rekreacioni i centar za oporavak 40 dB(A) -stambene, obrazovne i zdravstvene institucije, javne zelene i površine za rekreaciju 45 dB(A) – komercijalne zgrade, uredski prostor, stambene jedinici pored transportnih koridora, skladišta bez teškog transporta 50 dB(A)- poslovni subjekti 60 dB(A) – industrijsko područje, skladišta,</p> <ul style="list-style-type: none"> - servisno i saobraćajno područje, nenaseljeno mjesto dB(A)) – ove vrijednosti se ne smiju prekoračiti – općenito, ne preporučuje se izvođenje radova tokom noćnih sati; i 	Tokom implementacije EMP-a	Prije i tokom provedbe projekta	Općina i Preduzeće	Visok

No.	Zahtjev EBRD-a u smislu performansi (PR) / Zakonski zahtjev/ Primjer najbolje prakse	Ključno okolišno i društveno pitanje	Predložena aktivnost	Investicione potrebe/resursi	Vremenski okvir	Nadležnost	Prioritet
			- Ukoliko je potrebno, obezbjediti će se zgrađivanje osjetljivih područja od uticaja buke				
12	PR3 – Zemljište	Provesti mjere ublažavanja radi izbjegavanja negativnih uticaja građevinskih radova na zemljište	<p>Klijent će pripremiti detaljne instrukcije za minimiziranje mogućih negativnih uticaja na zemljište, putem postupka Upravljanja zemljištem. Ove instrukcije uvrstit će se u tendersku dokumentaciju i dostaviti Izvođaču radova. Posebno će sadržavati:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Gornji sloj tla brižljivo će se ukloniti tokom faze građenja; - Uklonjeni sloj adekvatno će se zaštititi radi izbjegavanje eventualnih gubitaka i/ili degradacije; i - Nakon završetka građevinskih radova, zemljište će se vratiti i obnoviti stanje prije izgradnje. 	Tokom implementacije EMP-a	Prije i tokom provedbe projekta	Općina i Preduzeće	Visok
13	PR3 – Podzemne vode	Provesti mjere ublažavanja radi izbjegavanja negativnih uticaja građevinskih radova na kvalitet podzemnih voda	<p>Klijent će pripremiti Plan upravljanja opasnim materijalima radi minimiziranja potencijalnih negativnih učinaka na podzemne vode. Ove instrukcije bit će uvrštene u tendersku dokumentaciju i dostavljene Izvošaču radova. Posebno će sadržavati:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Izbjegavati prosipanja zagađujućih materijala, posebno goriva, nafte i maziva; - Ukoliko se koristi privremeni rezervoar za gorivo, treba biti sa dvostrukim unutrašnjim zidom; i - Na gradilištu treba čuvati materijale koji apsorbuju naftu radi ublažavanja prosipanja. <p>Kako se hlorisanje vode obavlja korištenjem hlora u plinskom stanju, Plan za upravljanje opasnim materijalima treba sadržavati mjere kontrole potencijalnog otpuštanja plinskog hlora i H&S te mjere hitnog reagiranja u slučaju opasne izloženosti plinskom hlору.</p>	Tokom implementacije EMP-a	Prije i tokom provedbe projekta	Općina i Preduzeće	Visok

No.	Zahtjev EBRD-a u smislu performansi (PR) / Zakonski zahtjev/ Primjer najbolje prakse	Ključno okolišno i društveno pitanje	Predložena aktivnost	Investicione potrebe/resursi	Vremenski okvir	Nadležnost	Prioritet
14	PR3 – Upravljanje otpadom	Tokom građevinskih radova, moguće je da će čvrsti materijali nastali radovima biti tretirani kao otpad ili privremeno uskladišteni do ponovne upotrebe. Još nije pripremljen adekvatan Plan upravljanja otpadom.	Izrada i provedba Plana za upravljanje otpadom u skladu sa zahtjevima PR3 i praćenja provedbe od strane JKP u slučaju svih projektnih aktivnosti.	U okviru implementacije Plana za upravljanje okolišem (EMP)	Prije i tokom provedbe projekta	Općina i Preduzeće	Visok
15	PR4 – Neeksplozivna ubojna sredstva (NUS)	Upravljanje neeksplozivnim ubojnim sredstvima treba se osigurati radi zaštite radnika i cjelokupne zajednice.	Treba uspostaviti proceduru upravljanja NUS-om, što bi trebalo sadržavati obustavljanje radova i zaštitne mjere u slučaju pronalaska NUS-a.	U okviru implementacije Plana za upravljanje okolišem (EMP)	Prije provedbe projekta	Općina i Preduzeće	Srednji
16	PR4 – Plan prevoza	Projektom je predviđeno kretanje opreme na javnim putevima i drugim oblicima infrastrukture; klijent će nastojati da spriječi pojavu incidenata i akcidenata vezanih za rukovanje tom opremom.	Izvođač radova treba pripremiti Plan prevoza za kretanje opreme na javnim putevima i drugim oblicima infrastrukture, kao i zaštitne mjere za zajednicu, obavještanje stanovništva u projektnom području. Ovaj plan treba biti dio EMP-a, a Preduzeće ga treba odobriti prije početka radova.	U okviru implementacije Plana za upravljanje okolišem (EMP)	Prije provedbe projekta	Preduzeće /Izvođač radova	Visok
17	PR4 – Regiranje u slučaju prirodnih nesreća i kriznim situacijama	Ne postoji plan reagiranja i pripravnosti za projektne aktivnosti.	Izvođač radova treba pripremiti poseban Plan pripravnosti i mjera u slučaju kriznih situacija, sa informacijama o dužnostima, procedurama, načinu komunikacije, edukaciji, i kooordinacije sa vlastima. Taj plan treba biti dio EMP-a kojeg odobrava Preduzeće prije početka radova. Dodatne procedure trebaju sadržavati predviđeni postupak u slučaju incidenta sa hlornim plinom.	U okviru implementacije Plana za upravljanje okolišem (EMP)	Prije provedbe projekta	Preduzeće /Izvođač radova	Srednji

No.	Zahtjev EBRD-a u smislu performansi (PR) / Zakonski zahtjev/ Primjer najbolje prakse	Ključno okolišno i društveno pitanje	Predložena aktivnost	Investicione potrebe/resursi	Vremenski okvir	Nadležnost	Prioritet
18	PR8 – Kulturna baština	Uvođenje mjera opreza radi zaštite kulturne baštine na teritoriji obuhvaćenoj projektom	<p>Pripremiti posebnu Proceduru za slučajne pronalaskeske u skladu sa PR8: Klijent treba definirati odredbu za rukovanje slučajnim otkrićima (pronascima), što podrazumjeva predmete kulturnog nasljeđa slučajno otkrivene tokom provedbe projekta. Takve odredbe uključuju:</p> <ul style="list-style-type: none"> - obavještanje nadležnih organa o pronalasku predmeta; - obavještanje projektnog osoblja o mogućnostima slučajnog pronalaska; - zgrađivanje predmetnog područja radi sprječavanja ometanja ili uništavanja. <p>Preduzeće i Izvođač radova neće uzurpirati bilo kakva slučajna otkrića predmeta dok se ne provede procjena od strane kvalificiranog stručnjaka i utvrde koraci u skladu sa domaćim zakonodavstvom i PR8.</p>	U okviru implementacije Plana za upravljanje okolišem (EMP)	Prije i tokom provedbe projekta	Preduzeće i Izvođač radova	Srednji
19	PR5 i PR10 – Javne konsultacije	Općina je provela proces javnih konsultacija sa stanovništvom u projektnom području po potrebi u mjesnim zajednicama. Klijent ipak treba osigurati održavanje sadržajnih i kvalitetnih konsultaciji o eksproprijaciji i drugim učincima projekta.	Provesti definirati korporativnu politiku i mjere Preduzeća za ublažavanje bilo kakvih negativnih učinaka na stanovništvo u projektnom području, a koje može dokazati sa su projektne aktivnosti na njih imale fizički ili ekonomski uticaj, prema zahtjevima iz PR5. EBRD-u treba dostaviti Planove preseljavanja ili Revitalizacije domaćinstva. Resettlement Plans or Livelihood Restoration Frameworks to be submitted to EBRD.	5,000 €	Prije i tokom eksproprijacije	Preduzeće i Općina	Visok

No.	Zahtjev EBRD-a u smislu performansi (PR) / Zakonski zahtjev/ Primjer najbolje prakse	Ključno okolišno i društveno pitanje	Predložena aktivnost	Investicione potrebe/resursi	Vremenski okvir	Nadležnost	Prioritet
20	PR5 i PR10 – Ekonomski učinak	Provesti mjere ublažavanja radi smanjenja mogućeg efekta u pogledu ekonomse podnošljivosti na ranjive kategorije	Definirati u procedurama Preduzeća i provesti mjere ublažavanja za ranjive kategorije stanovništva koji ekonomski neće moći podnijeti više cijene vode. Obezbjediti informacije u javnim medijima o pomoći dostupnoj ranjivim kategorijama stanovništva. Npr. socijalni doplatk za domaćinstva definirana kao «ranjiva» u slučaju viših cijena vode [npr. nezaposleni, starije osobe, penzioneri] i druga izdvajanja domaćinstvima sa niskim prihodima.	-	Prije predviđenog povećanja cijena vode	Preduzeće i Općina	Visok
21	PR5 i PR10 – Javne konsultacije	Konsultacije sa interesnim stranama o projektu po potrebi u mjesnim zajednicama.	Izvođač radova će blagovremeno distribuirati informacije prije početka radova, kao što je definirano Planom uključivanja interesnih strana, posebno kad se tiče: <ul style="list-style-type: none"> - obavještavanja stanovništva o radovima koji na njih mogu uticati (smetnje u saobraćaju i pristupu, buka i prašina; - obavijestiti stanovništvo o napretku u realizaciji radova. - omogućiti mehanizam podnošenja žalbi putem definiranog obrasca 	-	Prije i tokom provedbe projekta	Izvođač radova	Visok
22	PR5 i PR10 – Mehanizam podnošenja žalbi	Nije uspostavljen mehanizam podnošenja žalbi niti je to iskomunicirano interesnim stranama	Provesti zahtjeve iz Plana uključivanja interesnih grupa, uključujući mehanizma za podnošenje žalbi, koji će koristiti JKP i Izvođač radova prije početka radova. Objaviti politiku razmatranja žalbi od strane Preduzeća, kako je definirano Planom, pratiti i o tome na godišnjem nivou izvještavati EBRD.	-	Plan uključivanja interesnih grupa (SEP) pripremljen početkom 2012. g i proveden.	Preduzeće, Općina i Izvođač radova	Visok

No.	Zahtjev EBRD-a u smislu performansi (PR) / Zakonski zahtjev/ Primjer najbolje prakse	Ključno okolišno i društveno pitanje	Predložena aktivnost	Investicione potrebe/resursi	Vremenski okvir	Nadležnost	Prioritet
Područje uticaja (nije direktno vezano za sami projekat) provedba planirana u budućim razvojnim fazama (Dugoročni planovi razvoja)							
AOI	Područje projektnog uticaja – Upravljanje gradskim čvrstim otpadom	Prikupljeni otpad odlaže se na općinsko odlagalište "Ada", koje se nalazi u široj urbanoj zoni grada Čapljine, na desnoj obali rijeke Neretve, bez ikakvih zaštitnih mjera.	Treba pripremiti poseban program zadovoljavanja zahtjeva EU u smislu upravljanja otpadom, a taj program uvrstiti u Sistem upravljanja sigurnošću i zaštitom na radu, standarde i procedure sigurnosti, zaštite okoliša i zaštite na radu (HSE). Za otpad nastao projektnim aktivnostima treba se utvrditi odgovarajuće pripremljeno odlagalište (mimo lokacije Ada).	Nisu dostupni (potrebna je Studija izvodljivosti radi utvrđivanja iznosa investicija).	Prije i tokom provedbe projekta	Preduzeće	Visok
AOI	Područje projektnog uticaja – Upravljanje otpadnim vodama	U centralnom općinskom sistemu ne tretiraju se otpadne vode, i netretirane vode se direktno izbacuju u rijeku Neretvu i njene pritoke na četiri izlazna mjesta.	Treba pripremiti zaseban program zadovoljavanja EU zahtjeva u pogledu upravljanja otpadnim vodama, a taj program uvrstiti u Sistem Preduzeća za upravljanje sigurnošću, zaštitom okoliša i zaštitom na radu (HSE).	Nisu dostupni (potrebna je Studija izvodljivosti radi utvrđivanja iznosa investicija).	Prije i tokom provedbe projekta	Preduzeće	Visok
AOI	Područje projektnog uticaja – Očuvanja biodiverziteta i održivo upravljanje živim prirodnim resursima (PR6)	Praćenje dugoročnog uticaja na Hutovo Blato zbog veće dostupnosti vode za poljoprivrednu proizvodnju	Uspostaviti zajednički monitoring program za Kvalitet vode u Hutovom Blatu (za slučaj prisutstva pesticida ili drugih hemikalija prisutnih zbog povećane poljoprivredne proizvodnje) radi sprječavanja potencijalnih štetnih uticaja na vode Hutova Blata usljed povećane poljoprivredne proizvodnje zbog veće dostupnosti vode za navodnjavanje	-	Nakon provedbe projekta	Preduzeće, Općina i Hutovo Blato	Nizak

MZ/MM/GBD/PAR/RC:ip